

Na podlagi 20. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 30/11 – odl. US in 99/12) Vlada Republike Slovenije izdaja

O D L O K
o razglasitvi izdelovanja ljubenskih potic
za živo mojstrovino državnega pomena

1. člen

Za živo mojstrovino državnega pomena se razglasi enota žive dediščine *Izdelovanje ljubenskih potic*, EID 2-00011 (v nadaljnjem besedilu: živa mojstrovina).

2. člen

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za živo mojstrovino, so:

- ljubenske potice so figuralno oblikovane cvetnonedeljske butare in kot take edinstvene v Sloveniji in Evropi,
- ljubenske potice so unikatno oblikovane kot najrazličnejša orodja, naprave in predmeti, povezani z vsakdanjim življenjem in delom ljudi z Ljubnega in iz okoliških krajev,
- od konca 19. stoletja jih na cvetno nedeljo prinašajo na ogled in k blagoslovu v župnijsko cerkev sv. Elizabete na Ljubnem,
- materiali in tehnika izdelave sledijo lokalni tradiciji, motivika pa postaja vedno bolj pestra in se prilagaja sodobnemu vsakdanjemu življenju,
- izdelovanje potic je trdno zasidrano v zavesti Ljubencev in pomembno vpliva na prepoznavnost kraja.

3. člen

Živa mojstrovina se razglasi z namenom, da se zagotovita njena javna dostopnost in njeno prenašanje iz roda v rod ter ohranijo naslednje varovane sestavine:

- izdelava potic v času pred cvetno nedeljo,
- izdelava potic na območju Ljubnega z okolico,
- blagoslov v župnijski cerkvi sv. Elizabete na Ljubnem,
- značilna motivika potic,
- uporaba naravnih materialov,
- simbolna uporaba potic za zaščito pred nesrečami ter za večjo rodnost polj in živine.

4. člen

Za živo mojstrovino velja varstveni režim, ki določa:

- izdelovanje ljubenskih potic v času pred cvetno nedeljo,
- izdelovanje potic na območju Ljubnega z okolico,
- blagoslov v župnijski cerkvi sv. Elizabete na Ljubnem,
- ohranjanje značilne motivike,
- uporaba naravnih materialov,
- prenašanje znanja na mlajše generacije,
- zagotavljanje kontinuitete izdelovanja potic in ohranjanja šege,
- spodbujanje izdelovanja potic v lokalnem okolju,
- spodbujanje prezentacije izbranih primerkov ljubenskih potic v lokalnem okolju,

- evidentiranje in dokumentiranje izdelovanja, blagoslova in uporabe ljubenskih potic, hranjenje dokumentacije pri nosilcih,
- preprečevanje komercializacije, ki bi ogrozila tradicionalno šego (izdelovanje, blagoslov in simbolno uporabo potic) v lokalnem okolju,
- ohranjanje odprtega predprostora župnijske cerkve sv. Elizabete.

5. člen

Nosilca ohranjanja sta Župnija Ljubno ob Savinji in Občina Ljubno, ki zagotovita kontinuiteto izdelovanja ljubenskih potic in ohranjanja šege ter povezovanje posameznih izdelovalcev potic.

6. člen

Strokovne naloge v zvezi z ohranjanjem žive mojstrovine opravlja Koordinator varstva žive dediščine v sodelovanju s krajevno pristojno organizacijo za varstvo premične dediščine.

7. člen

Nadzor nad izvajanjem odloka opravlja inšpektorat, pristojen za področje kulturne dediščine.

8. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.
Ljubljana, dne
EVA 2012-3330-0131

Vlada Republike Slovenije

Janez Janša
predsednik

OBRAZLOŽITEV:

Na podlagi predloga Koordinatorja varstva žive dediščine – Slovenskega etnografskega muzeja je ministrstvo, pristojno za kulturno dediščino, na podlagi 20. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 30/11 – odl. US in 99/12) presodilo, da je enota žive dediščine *Izdelovanje ljubenskih potic* (EID 2-00011) živa mojstrovina izjemnega pomena za Republiko Slovenijo.

Vsebinska obrazložitev

Ljubenske potice so posebne cvetnonedeljske butare, značilne za Ljubno ob Savinji in okoliška naselja. Poimenovanje je najverjetneje povezano z butarami, ki so bile v preteklosti sestavljene iz zelenja z dodanim boljšim kruhom ali pecivom. V nasprotju z večino drugih krajev v Sloveniji, v katerih so cvetnonedeljske butare običajno sestavljene iz šibja oziroma rastlinja, povezanega v šop, ki je lahko tudi okrašen z jabolki, pomarančami, pecivom in barvnimi trakovi, so na Ljubnem ob Savinji ob koncu 19. stoletja začeli izdelovati figuralno oblikovane cvetnonedeljske butare, ki so postale prevladujoča oblika butar v tem kraju. So edinstvene v Sloveniji in Evropi. Motivika je zelo različna, od predmetov, povezanih z vsakdanjim in verskim življenjem, do upodobitev človeških in živalskih figur. Pred cvetno nedeljo domačini ročno izdelujejo potice iz naravnih materialov in jih v nedeljo prinesejo na ogled in k blagoslovu k župnijski cerkvi sv. Elizabete na Ljubnem. Izdelovanje potic je kot del krajevine identitete trdno zasidrano v zavest Ljubencev, vpliva pa tudi na prepoznavnost kraja.